

Warszawa, 13-10-2025 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

ZdS.564.12.2025.MM/JK

Pani

Marta Cienkowska

**Minister Kultury i Dziedzictwa
Narodowego**

ePUAP

Szanowna Pani Minister,

uprzejmie dziękuję za odpowiedź przedstawioną pismem z dnia 16 września 2025 r. (znak: DP.0253.4.2025.JW). Zapoznałem się z przedstawionymi przez Panią Minister wyjaśnieniami i treścią załączonych dokumentów. Z uwagi na istotne znaczenie tej sprawy z punktu widzenia ochrony praw i wolności obywatela, ale także fakt krótkiego okresu obowiązywania przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 2024 r. o ochronie sygnalistów (Dz. U. 2024 r., poz. 928; dalej: ustawa o ochronie sygnalistów) i kształtującą się dopiero praktykę ich stosowania, zdecydowałem się na podjęcie dalszych działań wyjaśniających oraz sformułowanie oceny zmierzającej do zapewnienia skutecznej ochrony wolności i praw człowieka. Należy bowiem podkreślić, że sposób rozpatrywania zgłoszeń potencjalnych sygnalistów przez organy centralne ma kluczowe znaczenie dla zbudowania społecznego zaufania do nowego systemu zgłaszania naruszeń praw w kontekście związanym z pracą.

Nie budzi wątpliwości, że aby dane pismo mogło zostać uznane za wewnętrzne lub zewnętrzne zgłoszenie sygnalisty, konieczne jest spełnienie przesłanek określonych w ustawie o ochronie sygnalistów. Przekazywana informacja o naruszeniu prawa musi więc być uzyskana przez autora zgłoszenia w kontekście związanym z pracą i dotyczyć

jednej z dziedzin wymienionych w art. 3 ust. 1 ustawy. Stąd też nie każda informacja przekazana pracodawcy lub organowi publicznemu może zostać uznana za zgłoszenie zewnętrzne sygnalisty.

Należy jednak zwrócić uwagę, że potencjalni sygnaliści muszą mieć realnie zagwarantowaną poufność oraz ochronę przed działaniami odwetowymi wynikającą z ustawy o ochronie sygnalistów. Dzieje się tak również wtedy, gdy ich zgłoszenie nie spełnia wskazanych wyżej wymogów lub zostało przekazane niewłaściwym kanałem. Wywodzona z art. 2 Konstytucji RP zasada zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa wymaga, aby osoba dokonująca zgłoszenia była każdorazowo informowana w transparentny sposób o kwalifikacji zgłoszenia i jego dalszych losach. Wskazana zasada wiąże się ściśle z bezpieczeństwem prawnym jednostki i odnosi się do całego procesu stosowania prawa¹. Organy publiczne, jeśli to możliwe, powinny unikać więc podejmowania kroków sprzecznych z intencjami osoby działającej w przekonaniu, że dokonuje zgłoszenia sygnalisty bez wcześniejszego wyjaśnienia tej kwestii. W szczególności, nie powinny one przekazywać sprawy podmiotowi, którego dotyczy zgłoszenie, bez należytego wcześniejszego poinformowania nadawcy pisma. Odnosi się to również do sytuacji, w której przekazana informacja nie została zakwalifikowana jako zgłoszenie zewnętrzne.

W piśmie z 16 września 2025 r. wskazała Pani Minister, że do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego wpłynęły dwa odrębne zgłoszenia Pani [REDAKTOWANE]

[REDAKTOWANE] Pierwsze z nich wpłynęło 5 marca 2025 r., a drugie 28 lipca 2025 r. Oba zawierały wniosek o objęcie ochroną w trybie przewidzianym w ustawie o ochronie sygnalistów. W ocenie Ministerstwa żadne z nich nie spełniało jednak wymogów ustawowych pozwalających uznać je za zgłoszenie sygnalisty w rozumieniu ustawy.

Z treści przedstawionej przez Panią Minister dokumentacji sprawy bezspornie wynika, że w stosunku do pierwszego ze zgłoszeń pracownik MKiDN w dniu 3 kwietnia 2025 r. udzielił Pani [REDAKTOWANE] informacji o przyjęciu zgłoszenia. W treści pisma wskazano, że jest ona objęta ochroną wynikającą z ustawy o ochronie sygnalistów. W udzielonej Rzecznikowi odpowiedzi wskazała Pani Minister, że informacja ta została

¹ M. Zubik, W. Sokolewicz [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz. Tom I, wyd. II*, red. L. Garlicki, Warszawa 2016, art. 2.

przekazana Pani [REDAKTOWANO] przez osobę nieuprawnioną i była błędna, z uwagi na fakt, że zgłoszenie nie spełniało wymogów określonych w ustawie. Nie kwestionuję ustaleń Ministerstwa w zakresie takiej kwalifikacji zgłoszenia. W przesłanej dokumentacji brak jednak informacji pozwalających przyjąć, że Pani [REDAKTOWANO] została poinformowana o tym, że pismo z 3 kwietnia 2015 r. zawierało błędne informacje i jej sprawa nie została zakwalifikowana jako zgłoszenie sygnalisty. Należy więc uznać, że miała ona uzasadnione podstawy uważać, że jest objęta ochroną przed działaniami odwetowymi i że jej zgłoszenie nie zostanie przekazane osobom nieuprawnionym.

Pomimo wskazanej przez Panią Minister odrębności korespondencji wysyłanej przez Panią [REDAKTOWANO] w dniach 5 marca i 28 lipca 2025 r., w mojej ocenie, zachowany jest ciąg merytoryczno-logiczny wiadomości. W obu z nich zawarta jest prośba o zachowanie poufności i rozpatrywanie sprawy w ramach ustawy o ochronie sygnalistów oraz zostały złożone w identycznym trybie. Biorąc to pod uwagę, należy przyjąć, że Pani [REDAKTOWANO] miała prawo założyć, że również to zgłoszenie zostanie objęte ochroną, o której poinformowano ją wiadomością z 3 kwietnia. Nie została bowiem w skuteczny sposób powiadomiona o tym, że jej pisma nie stanowią zgłoszeń w rozumieniu ustawy.

Z uwagi na wskazaną powyżej zasadę zaufania do państwa organ publiczny, otrzymując informację o naruszeniu prawa, każdorazowo powinien podejmować działania w sposób zapewniający należyty standard ochrony prywatności osoby przekazującej tę informację i to bez względu na to, czy spełnione zostały przesłanki zgłoszenia sygnalisty określone w ustawie o ochronie sygnalistów. Stosownie bowiem do art. 31 ust. 3 w związku z art. 47 Konstytucji RP, ograniczenie w korzystaniu z konstytucyjnego prawa do prywatności dopuszczalne jest przy spełnieniu określonych przesłanek, a w szczególności nie jest dopuszczalna dowolność działania organu. W sprawie będącej przedmiotem niniejszego wystąpienia budzi wątpliwości, czy przekazanie przełożonemu Pani [REDAKTOWANO] informacji na temat ujawnienia ewentualnych nieprawidłowości spełniało standard konieczności i proporcjonalności.

Mając na uwadze powyższe, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2024 r., poz. 1264; dalej: ustawa o RPO), chciałbym zwrócić Pani Minister uwagę na konieczność wyczerpującego informowania osób powołujących się na przepisy ustawy o ochronie sygnalistów o kwalifikacji ich zgłoszeń i zasadach ochrony przed działaniami odwetowymi. Ponadto, przy dokonywaniu oceny zasadności przekazania informacji o tożsamości osoby

informującej o naruszeniu prawa konieczne jest zatem w każdej sytuacji zbadanie, czy przekazanie to jest uzasadnione i proporcjonalne z punktu widzenia celu, któremu ma służyć. W tym kontekście zasadne wydaje się również przekazanie tych wytycznych pracownikom Ministerstwa oraz ich uwzględnienie w szkoleniach dotyczących procedur przyjmowania zgłoszeń. Jednocześnie, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy o RPO, uprzejmie proszę o poinformowanie Rzecznika o wynikach wskazanego przez Panią Minister postępowania wyjaśniającego w zakresie dyscypliny pracy.

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/